

درجه‌ی جبری توابع مؤلفه‌ای جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t با r عملوند

علیرضا رحیمی‌پور، سید مجتبی دهنوی

گروه صنایع امنیت فاوا - صا ایران

Alireza_rahimipour@mathdep.iust.ac.ir

Dehnavi.sm@gmail.com

چکیده

جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t ، یکی از عملگرهای پرکاربرد در رمزنگاری متقارن است؛ به همین جهت، بررسی خواص این عملگر نقش مهمی در طراحی و تحلیل رمزهای متقارن ایفا می‌کند. از آنجا که تحلیل جبری این عملگر برای دو عملوند قبلاً انجام شده است، در این مقاله با استفاده از نتایج پژوهش‌های پیشین، به بررسی جبری جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t با $r \geq 2$ عملوند پرداخته، درجات توابع بولی مؤلفه‌ای این عملگر را، به عنوان یک نگاشت بولی، به دست می‌آوریم. همچنین، ضمن انجام تحلیلی نظری در چند حالت خاص، الگوریتمی کارآمد جهت محاسبه‌ی درجات توابع بولی مؤلفه‌ای عملگر مذکور در حالت کلی ارائه می‌کنیم. در نهایت به کمک این الگوریتم، درجه‌ی توابع مؤلفه‌ای مورد بحث را برای سه تا هشت عملوند به دست می‌آوریم.

واژه‌های کلیدی

جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t ، تابع بولی، ANF، درجه‌ی جبری.

۱- مقدمه

در بخش ۲ به تعاریف و قضایای مقدماتی می‌پردازیم. بخش ۳ در اثبات قضایایی که درجه‌ی توابع بولی مؤلفه‌ای را در حالت 2^n عملوند صریحاً به دست می‌آورند، اختصاص دارد. در بخش ۴ به ارائه‌ی الگوریتمی کارآمد برای محاسبه‌ی درجات مذکور در حالت کلی می‌پردازیم و در پایان، در بخش ۵ به نتیجه‌گیری و ارائه‌ی راهکار برای پژوهش‌های آینده می‌پردازیم.

۲- تعاریف و قضایای مقدماتی

فرض کنیم Z_2 میدان متناهی با دو عضو (حلقه‌ی اعداد صحیح به پیمانه‌ی ۲) باشد؛ در این صورت، هر عضو Z_2^t حاصل-ضرب دکارتی t نسخه از Z_2 را می‌توان به صورت یک بردار در نظر گرفت که ما آن را با $\vec{x}$ نشان می‌دهیم. با توجه به تعریف Z_2^t ، یک تناظر یک به یک بین Z_2^t و Z_2^r ، حلقه اعداد صحیح به پیمانه‌ی 2^t ، برقرار است که به صورت ذیل تعریف می‌شود:

یکی از عملگرهایی که تاکنون بیشترین کاربرد را در رمزنگاری متقارن داشته، جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t می‌باشد که در آن t عددی صحیح و مثبت است و معمولاً برابر اندازه‌ی پردازنده‌های نوعی - یعنی ۸، ۱۶، ۳۲، یا ۶۴ - می‌باشد. به عنوان مثال، این عملگر در رمزهای دنباله‌ای Bluetooth [1] و RC4 [2]، نیز در رمزهای قالبی خانواده‌ی SAFER [3]، IDEA [4]، RC6 [5]، Towfish [6] و Mars [7] به کار رفته است. در [8] به ویژگی‌های جبری جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t با دو عملوند پرداخته شده و ANF توابع بولی مؤلفه‌ای این عملگر به طور صریح به دست آمده است. به دست آوردن ANF این توابع مؤلفه‌ای در حالت کلی بسیار مشکل است و حتی یافتن رابطه‌ای صریح برای درجات این توابع نیز کار سختی است. اما برای بسیاری از کاربردها در طراحی و ارزیابی رمزهای متقارن، دانستن درجه‌ی جبری توابع مؤلفه‌ای، اهمیت شایانی دارد. در این مقاله برای اولین بار، درجه‌ی توابع بولی مؤلفه‌ای را برای جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t با $r \geq 2$ عملوند به دست آورده‌ایم.

$$\begin{aligned} r_0 &= x_0 \oplus y_0 \oplus c_0, \quad c_0 = 0 \\ r_i &= x_i \oplus y_i \oplus c_i, \quad c_i = x_{i-1}y_{i-1} \oplus x_{i-1}c_{i-1} \oplus y_{i-1}c_{i-1} \quad i \geq 1 \end{aligned} \quad (6)$$

قضیه ۲-۱: فرض کنیم ANF تابع بولی $f: Z_2^t \rightarrow Z_2$ با ضابطه‌ی $f(\bar{x}) \mapsto f(\bar{x})$ ، یک تک جمله‌ای $\bar{x}^u$ ، $u \in Z_2^t$ باشد؛ در این صورت، ANF تابع $f(\bar{x} + \bar{y})$ به صورت زیر است:

$$f(\bar{x} + \bar{y}) = \bigoplus_{c=0}^u \bar{x}^{(u-c)} \bar{y}^c \quad (7)$$

که در اینجا، تفاضل $u-c$ در Z_2^t محاسبه می‌شود.

برهان: [8].

قضیه ۲-۲: اگر $y_1, y_2, \dots, y_r \in Z_2^t$ و تابع f به شکل تعریف شده در قضیه‌ی ۱-۲ باشد، آنگاه ANF تابع $f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r)$ به صورت ذیل است:

$$f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r) = \bigoplus_{\substack{k_0, \dots, k_{r-1} \geq 0 \\ k_0 + \dots + k_{r-1} = u}} y_1^{k_0} \dots y_r^{k_{r-1}} \quad (8)$$

برهان: برای اثبات، $r-1$ بار از قضیه‌ی ۱-۲ استفاده می‌کنیم. ابتدا، تغییر متغیر $\bar{y}_1 + \dots + \bar{y}_r = \bar{x}_1$ را در نظر می‌گیریم و قضیه‌ی ۱-۲ را به کار می‌بریم:

$$f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r) = f(\bar{y}_1 + \bar{x}_1) = \bigoplus_{c_1=0}^u \bar{y}_1^{u-c_1} \bar{x}_1^{c_1} \quad (9)$$

حال، با توجه به رابطه‌ی صریح $\bar{x}_1$ ، داریم:

$$\bar{x}_1^{c_1} = (\bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r)^{c_1} \quad (10)$$

و این، یعنی تابعی مانند f_1 با ANF $\bar{x}_1^{c_1}$ ؛ اکنون، قرار می‌دهیم $\bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r = \bar{x}_2$ و دوباره از قضیه‌ی ۱-۲ استفاده می‌کنیم؛ داریم:

$$\bar{x}_1^{c_1} = f_1(\bar{x}_1) = f_1(\bar{y}_2 + \bar{x}_2) = \bigoplus_{c_2=0}^{c_1} \bar{y}_2^{c_1-c_2} \bar{x}_2^{c_2} \quad (11)$$

حال، رابطه‌ی (۱۱) را در رابطه (۹) جایگذاری می‌کنیم؛ داریم:

$$\begin{aligned} f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r) &= \bigoplus_{c_1=0}^u \bar{y}_1^{u-c_1} \bar{x}_1^{c_1} \\ &= \bigoplus_{c_1=0}^u \bar{y}_1^{u-c_1} \left(\bigoplus_{c_2=0}^{c_1} \bar{y}_2^{c_1-c_2} \bar{x}_2^{c_2} \right) \end{aligned} \quad (12)$$

$$\begin{aligned} \varphi: Z_2^t &\rightarrow Z_2^t \\ \bar{x} = (x_{t-1}, \dots, x_0) &\mapsto x = \sum_{i=0}^{t-1} x_i 2^i \end{aligned} \quad (1)$$

در نمایش بالا، x_i را مؤلفه‌ی $(i+1)$ -ام x می‌نامیم.

حال، ترتیب جزئی $\leq$ را روی Z_2^t به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$\bar{x} \leq \bar{a} \Leftrightarrow x_i \leq a_i \quad 0 \leq i \leq t-1 \quad (2)$$

در نمایش بالا، اگر

$$\bar{x} = (x_{t-1}, \dots, x_0) \quad \text{و} \quad \bar{u} = (u_{t-1}, \dots, u_0) \quad (3)$$

آنگاه $\bar{x}^u$ به صورت $\bar{x}^u = x_0^{u_0} \dots x_{t-1}^{u_{t-1}}$ تعریف می‌شود.

هر تابع f به صورت $f: Z_2^t \rightarrow Z_2$ را یک تابع بولی^۱ می‌نامند. فرض کنید f تابعی بولی باشد؛ f را می‌توان به شکلی یکتا که آن را صورت نرمال جبری (ANF) می‌نامیم، نشان داد. در واقع:

$$f(\bar{x}) = \bigoplus_{u \in Z_2^t} h_u \bar{x}^u, \quad h_u \in Z_2 \quad (4)$$

که در آن ضرایب h_u به صورت زیر تعیین می‌شوند:

$$h_u = h(\bar{u}) = \bigoplus_{\bar{x} \leq \bar{u}} f(\bar{x}) \quad (5)$$

درجه‌ی جبری^۲ تابع f ، که با $\deg(f)$ نشان داده می‌شود، برابر با تعداد متغیرها در طولانی‌ترین جمله‌ی ANF این تابع است؛ به طور معادل، $\deg(f)$ بیشترین وزن همینگ^۳ $\bar{u}$ ، $wt(\bar{u})$ ، برای هر $h_u \neq 0$ تعریف می‌شود.

هر تابع $f: Z_2^t \rightarrow Z_2^m$ با $m > 1$ ، یک تابع بولی برداری^۴ نامیده می‌شود. این تابع را می‌توان به وسیله‌ی بردار $(f_1, f_2, \dots, f_m)$ بیان کرد که هر f_i ، $1 \leq i \leq m$ ، یک تابع بولی $f_i: Z_2^t \rightarrow Z_2$ است که به آن تابع مؤلفه‌ای^۵ می‌گوییم.

می‌توان ثابت کرد که معادل بولی جمع در Z_2^t برای دو بردار $\bar{y} = (y_{t-1}, \dots, y_0)$ و $\bar{x} = (x_{t-1}, \dots, x_0)$ به صورت ذیل است:

¹ Boolean Function

² Algebraic Degree

³ Hamming Weight

⁴ Vector Boolean Function = S-Box

⁵ Component Function

گزاره ۳-۲: تعداد متغیرها در ANF u -امین تابع مؤلفه‌ای جمع پیمانه‌ای به پیمانه 2^t با $r = 2^n$ عملوند برابر است با ru .

اینک X_i را با نگاشت طبیعی اعداد صحیح، به بردارهای $\overline{X_i}$ تبدیل می‌کنیم. حال با توجه به قضیه ۲-۲ و رابطه (۸)، به دنبال جواب‌هایی برای معادله (۱۴) با مجموع وزن همینگ بیشینه هستیم. این جواب‌ها را جواب‌های می‌نامیم.

قضیه ۳-۳: با نمادهای بالا، در معادله (۱۴) و برای $n < u$ ، وزن همینگ جواب‌هایی که بهینه هستند، برابر است با:

$$\sum_{i=1}^{2^n} wt(X_i) = 2^n(u-n) + 2^{2n-u} \quad n \geq u-n \quad (15)$$

$$(16)$$

$$\sum_{i=1}^{2^n} wt(X_i) = (2^n - 1)(u - n) + n + 1 \quad n < u - n$$

و اگر $n \geq u$ ، آنگاه وزن بیشینه برابر 2^n است.

برهان: برهان در دو بخش ارائه می‌گردد:

(۱) $n < u$: این بخش خود به دو حالت تقسیم می‌شود: حالت اول برای $n \geq u - n$ و حالت دوم برای $n < u - n$. در ابتدا برای هر حالت جوابی را ارائه می‌کنیم و سپس نشان می‌دهیم که جواب ارائه شده بهینه می‌باشد.

جواب ارائه شده برای حالت اول برابر است با

$$X_1 = X_2 = \dots = X_{2^j} = 2^{u-n+1} + 2^{u-n} - 1 \quad (17)$$

$$X_{2^j+1} = \dots = X_{2^n} = 2^{u-n} - 1$$

که در رابطه‌ی بالا داریم $0 \leq j \leq n-1$ ، $u = 2n - j$.

همچنین جواب ارائه شده برای حالت دوم برابر است با

$$X_1 = X_2 = \dots = X_{2^{n-1}} = 2^{u-n} - 1 \quad (18)$$

$$X_{2^n} = 2^n + 2^{u-n} - 1$$

وزن جواب‌های ارائه شده برای حالت‌های اول و دوم برابر روابط (۱۵) و (۱۶) است؛ همچنین جواب‌های ارائه شده در رابطه (۱۴) صدق می‌کنند.

در ادامه، برای هر حالت یک جدول به نام جدول A در نظر می‌گیریم. جدول A دارای 2^n ستون می‌باشد. هر ستون از A متناظر با یک بردار $\overline{X_i}$ در Z_2^t است. ستون‌های A از پایین به بالا با اندیس ۱ تا t شماره‌گذاری می‌شوند. هر درایه در A با $A(i, j)$ ، $1 \leq i \leq t$ ، $1 \leq j \leq 2^n$ ، نمایش داده می‌شود.

با ادامه‌ی روند بالا و به کارگیری مکرر قضیه ۲-۱، به رابطه‌ی ذیل می‌رسیم:

$$(13)$$

$$f(\overline{y}_1 + \overline{y}_2 + \dots + \overline{y}_r) = \bigoplus_{c_1=0}^u \overline{y}_1^{u-c_1} \left(\bigoplus_{c_2=0}^{c_1} \overline{y}_2^{c_1-c_2} \left(\bigoplus_{c_3=0}^{c_2} \overline{y}_3^{c_2-c_3} \dots \left(\bigoplus_{c_{r-1}=0}^{c_r} \overline{y}_{r-1}^{c_{r-1}-c_r} \overline{y}_r^{c_r-1} \right) \right) \right)$$

که رابطه (۱۳)، با تغییر متغیر به رابطه (۸) تبدیل می‌شود و لذا قضیه ثابت می‌گردد.

به کمک قضیه ۲-۲، درجه‌ی توابع بولی مؤلفه‌ای جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t را می‌توان به صورت زیر به دست آورد:

اولاً، اگر در تابع $f(x) = \overline{x}^q$ قرار دهیم $q = 2^0, 2^1, \dots, 2^{t-1}$ ، که t برابر اندازه‌ی پردازنده‌ی مورد نظر است، آنگاه با به دست آوردن درجه‌ی توابع مذکور، در واقع درجه‌ی توابع مؤلفه‌ای نگاشت بولی متناظر جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t با r عملگر را می‌توان مشخص کرد.

ثانیاً، با توجه به رابطه (۸)، درمی‌یابیم که همه‌ی جملات در مجموع سمت راست این رابطه متمایزند و لذا، اگر در بین مجموعه‌ی همه‌ی $\{k_0, k_1, \dots, k_{t-1}\}$ ها، جوابی را بیابیم که در آن $\sum_{i=0}^{t-1} wt(k_i)$ بیشینه باشد، در واقع این مقدار با درجه‌ی توابع مؤلفه‌ای، متناظر می‌باشد.

۳- قضایای اصلی

فرض کنید n ، u و t اعدادی صحیح و نامنفی باشند؛ معادله‌ی زیر را در نظر می‌گیریم:

$$X_1 + X_2 + \dots + X_{2^n} = 2^u \pmod{2^t} \quad (14)$$

که در آن X_i ها، $1 \leq i \leq 2^n$ ، اعدادی صحیح در Z_{2^t} هستند و

$0 \leq u < t$. معادله (۱۴) دارای $\binom{2^u + 2^n - 1}{2^n}$ جواب صحیح

نامنفی است. این مقدار برابر است با تعداد جمله‌ها در ANF $(u+1)$ -امین تابع مؤلفه‌ای برای $0 \leq u < t$ ؛ در نتیجه، گزاره‌های زیر حاصل می‌شوند:

گزاره ۳-۱: تعداد جمله‌ها در ANF $(u+1)$ -امین تابع مؤلفه‌ای جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^t با $r = 2^n$ عملوند برابر است با

$$\binom{2^u + 2^n - 1}{2^n}$$

n درایه‌ی 1 در جایگاه‌های $B^*(l_j + 1, t_j)$ ، به ازای $1 \leq j \leq n$ موجود باشد. همانند رابطه‌ی (۱۹) داریم:

$$2^{l_1} + 2^{l_2} + \dots + 2^{l_n} = 2^{k_1} + 2^{k_2} + \dots + 2^{k_m} \quad (24)$$

حال اگر فرض کنیم l_1 کوچکترین توان باشد، خواهیم داشت:

$$1 + 2^{l_2 - l_1} + \dots + 2^{l_n - l_1} = 2^{k_1 - l_1} + \dots + 2^{k_m - l_1} \quad (25)$$

که یک تناقض است.

۵- نتیجه

در این مقاله، به بررسی خواص جبری جمع پیمانهای به پیمانهای 2^l پرداختیم. در واقع، بهترین تفسیر جبری یک عملگر، ANF توابع مؤلفه‌های آن است. یافتن درجه‌ی جبری توابع مؤلفه‌ای در مرتبه‌ی بعد قرار دارد ولی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. ما این درجات را در چند حالت صریحاً به دست آوردیم و در حالت کلی نیز، الگوریتمی ارائه دادیم که در همه‌ی حالات کاربردی، به شکلی کارآمد درجات جبری مؤلفه‌ها را به دست می‌آورد.

مراجع

- [1] Bluetooth SIG, "Specification of the Bluetooth System", Version 1.1, 1 February 22, 2001, available at <http://www.bluetooth.com>.
- [2] R.L.Rivest, "The RC4 encryption algorithm," RSA Data Security, Inc., Mar., 1992.
- [3] J. L. Massey, "SAFER K-64: A byte-oriented block-ciphering algorithm," in FastSoftware Encryption, FSE'93 (R. J. Anderson, ed.), vol. 809 of Lecture Notes in Computer Science, pp. 1-17, Springer-Verlag, 1994.
- [4] X. Lai and J. Massey. "A proposal for a new block encryption standard". In I. Damgard, editor, Advances in Cryptology, Eurocrypt'90: Workshop on the Theory and Application of Cryptographic Techniques, Aarhus, Denmark, May 1990. Proceedings, volume 473 of Lecture Notes in Computer Science, pages 389-404. Springer-Verlag, 1991.
- [5] J. Jonsson and B. S. Kaliski, Jr, "RC6 block cipher", Primitive submitted to NESSIE by RSA, Sept. 2000.
- [6] B. Schneier, J. Kelsey, D. Whiting, D. Wagner, C. Hall, N. Ferguson, "Twofish: A 128-Bit Block Cipher", 1998, Available via <http://www.counterpane.com/twofish.html>.
- [7] C. Burwick, D. Coppersmith, E. D'Avignon, R. Gennaro, S. Halevi, C. Jutla, S.M. Matyas Jr., L. O'Connor, M. Peyravian, D. Safford and N. Zunic, "MARS: a candidate cipher for AES", Presented in the 1st AES conference, CA, USA, August 1998.
- [8] A. Braeken, I. Semaef, "The ANF of Composition of Addition and Multiplication mod 2^n with a Boolean Function", FSE'05, LNCS 3557, pp. 112-125, Springer-Verlag, 2005.

مؤلفه‌های متمایزی می‌باشند. بدون کاستن از کلیت مسأله فرض کنیم s_1 کوچکترین توان باشد؛ آنگاه رابطه‌ی (۱۳) به صورت زیر تغییر می‌کند:

$$1 + 2^{s_2 - s_1} + \dots + 2^{s_k - s_1} = 2^{l_1 - s_1} + 2^{l_2 - s_1} + \dots + 2^{l_m - s_1} \quad (21)$$

که یک تناقض است؛ پس جواب ارائه شده بهینه می‌باشد.

(۲) $n \geq u$: در این بخش دو جواب ارائه می‌کنیم. برای $n = u$ جواب ارائه شده برابر است با:

$$X_1 = X_2 = \dots = X_{2^n} = 1 \quad (22)$$

و برای $n > u$ برابر است با:

$$X_{2^{n+1}} = \dots = X_{2^u} = 0 \text{ و } X_1 = X_2 = \dots = X_{2^n} = 1 \quad (23)$$

چون تمام درایه‌های 1 در این دو جواب در کمترین ارزش هستند، جواب‌های ارائه شده بهینه می‌باشند.

۴- الگوریتم یافتن جواب‌هایی با بیشترین وزن

در این بخش روشی کارآمد برای حل مسأله‌ی یافتن درجه‌ی جبری توابع مؤلفه‌ای در حالت کلی، ارائه می‌کنیم. در پیوست، جدولی برای درجه جبری توابع مؤلفه‌ای جمع پیمانهای به پیمانهای 2^{32} برای دو تا هشت عملوند ذکر شده است.

با توجه به فرض‌ها و نمادهای بخش ۳، در جدول A از جایگاه $A(1,1)$ شروع می‌کنیم و به ترتیب جایگاه‌های $A(1,2)$ و $A(1,3)$ و ... را برابر یک می‌کنیم. این روند را آنقدر ادامه می‌دهیم تا با افزایش یک 1، داشته باشیم $sum(A) \geq 2^u$. درایه‌های باقی مانده را صفر می‌کنیم. اگر $sum(A) > 2^u$ ، به طور معکوس، از سطر ماقبل پایانی شروع می‌کنیم و در هر سطر تا جایی 1ها را حذف می‌کنیم که مجموع برابر 2^u شود. در غیر این صورت، به سطر پایین‌تر می‌رویم و همین روند را تکرار می‌کنیم تا مجموع برابر 2^u گردد.

جدول این جواب به شکلی است که در هر سطر (به جز سطر انتهایی) حداکثر یک درایه‌ی 0 وجود دارد؛ زیرا در غیر این صورت، می‌توان هر دو درایه‌ی 0 در یک سطر را با یک درایه‌ی 1 از سطر بالاتر جایگزین کرد.

حال نشان می‌دهیم که جواب به دست آمده یک جواب بهینه است: فرض کنیم جواب دیگری با وزن همینگ بیشتری موجود باشد. به این جواب جدول B را نسبت می‌دهیم و همانند بخش قبل، جدول‌های A^* و B^* را تشکیل می‌دهیم. فرض کنیم m درایه‌ی 1 در جایگاه‌های $A^*(k_i + 1, s_i)$ ، به ازای $1 \leq i \leq m$ و

پیوست

درجات توابع مؤلفه‌ای برای جمع پیمانه‌ای به پیمانه‌ی 2^{32} برای سه تا هشت عملوند

	۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۳	۱	۲	۳	۵	۷	۹	۱۱	۱۳	۱۵	۱۷	۱۹	۲۱	۲۳	۲۵	۲۷	۲۹
۴	۱	۲	۴	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷	۳۰	۳۳	۳۶	۳۹	۴۲
۵	۱	۲	۴	۶	۹	۱۳	۱۷	۲۱	۲۵	۲۹	۳۳	۳۷	۴۱	۴۵	۴۹	۵۳
۶	۱	۲	۴	۷	۱۱	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵	۵۰	۵۵	۶۰	۶۵
۷	۱	۲	۴	۷	۱۱	۱۶	۲۲	۲۸	۳۴	۴۰	۴۶	۵۲	۵۸	۶۴	۷۰	۷۶
۸	۱	۲	۴	۸	۱۲	۱۸	۲۵	۳۲	۳۹	۴۶	۵۳	۶۰	۶۷	۷۴	۸۱	۸۸

	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱
۲	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲
۳	۳۱	۳۳	۳۵	۳۷	۳۹	۴۱	۴۳	۴۵	۴۷	۴۹	۵۱	۵۳	۵۵	۵۷	۵۹	۶۱
۴	۴۵	۴۸	۵۱	۵۴	۵۷	۶۰	۶۳	۶۶	۶۹	۷۲	۷۵	۷۸	۸۱	۸۴	۸۷	۹۰
۵	۵۷	۶۱	۶۵	۶۹	۷۳	۷۷	۸۱	۸۵	۸۹	۹۳	۹۷	۱۰۱	۱۰۵	۱۰۹	۱۱۳	۱۱۷
۶	۷۰	۷۵	۸۰	۸۵	۹۰	۹۵	۱۰۰	۱۰۵	۱۱۰	۱۱۵	۱۲۰	۱۲۵	۱۳۰	۱۳۵	۱۴۰	۱۴۵
۷	۸۲	۸۸	۹۴	۱۰۰	۱۰۶	۱۱۲	۱۱۸	۱۲۴	۱۳۰	۱۳۶	۱۴۲	۱۴۸	۱۵۴	۱۶۰	۱۶۶	۱۷۲
۸	۹۵	۱۰۲	۱۰۹	۱۱۶	۱۲۳	۱۳۰	۱۳۷	۱۴۴	۱۵۱	۱۵۸	۱۶۵	۱۷۲	۱۷۹	۱۸۶	۱۹۳	۲۰۰